

RAHANPESUN TORJUNTA KOSKEVA TARJOUSPYYNTÖ

JUST/2018/JACC/PR/CRIM/018

Juristeille suunnatun rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaa koskevia sääntöjä käsittelevän koulutuksen kehittäminen ja järjestäminen EU:n tasolla

KOULUTTAJAN OPAS

22. helmikuuta 2021

Vastuuvapauslauseke

Nämä tiedot on tuotettu Euroopan unionin kanssa tehdyn sopimuksen (viitenumero JUST/2018/JACC/PR/CRIM/018) mukaisesti, eivätkä ne edusta Euroopan komission virallista kantaa. Komissio tai sen nimissä toimivat henkilöt eivät vastaa siitä, miten julkaisun sisältämiä tietoja käytetään.

JULKAISIJAT

European Lawyers Foundation

Fluwelen Burgwal 58

2511 CJ – Haag

Alankomaat

+31 612 990 818

www.elf-fae.eu

info@elf-fae.eu

Euroopan unionin asianajajaliittojen neuvosto

Rue Joseph II, 40

1000 – Bryssel

Belgia

+32 2234 6510

www.ccbe.eu

info@ccbe.eu

Kuvat (etusivu)

© Adobe Stock

SISÄLLYSLUETTELO

JOHDANTO	4
OPPAAN KÄYTTÖ.....	5
<i>Oppimistavoitteet</i>	6
<i>Menetelmät</i>	7
KOULUTUKSEN TOIMIVUUS	8
LÄHDEAINEISTOT.....	9
ESIMERKKITAPAUKSET	10

KOULUTTAJAN OPAS

JOHDANTO

Tämä koulutusopas (kouluttajan opas) on laadittu henkilöille, jotka antavat juristeille koulutusta rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaa koskevista EU:n tason säännöistä. Vastaava opas (käyttäjän opas) on saatavilla myös koulutettaville henkilöille.

Molemmat oppaat on laadittu European Lawyers Foundation (ELF) -liiton ja Euroopan unionin asianajajaliittojen neuvoston (CCBE) kanssa tehdyn palvelunhankintasopimuksen ("Asianajajille suunnatun rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaa koskevia sääntöjä käsittelevän koulutuksen kehittäminen ja järjestäminen EU:n tasolla" JUST/2018/JACC/PR/CRIM/0185) mukaisesti.

Euroopan komissio asetti sopimusta koskevalle tarjouskilpailulle seuraavat tavoitteet:

Sopimuksen yleistavoitteena on kouluttaa juristeja, lisätä heidän tietoisuuttaan ja edistää heidän keskuudessaan rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaa koskevien EU:n sääntöjen keskeisten periaatteiden ja käsitteiden levittämistä. Sopimuksen tarkoituksena on analysoida, arvioida ja tukea juristien tarpeita lisäämällä heidän tietoisuuttaan roolistaan ja velvollisuuksistaan rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunnassa direktiivin mukaisesti.

Erityistavoitteena on, että koulutusohjelma tavoittaa mahdollisimman suuren määrän juristeja kaikkialla unionissa. Koulutus voi erityisesti auttaa juristeja vastaamaan siihen, miten he voivat parhaiten

- saada tietoa rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaan liittyvistä velvoitteista pohtia tapoja, joilla juristeja ja lakiasiaintoimistoja voidaan käyttää väärin rahanpesun ja terrorismin rahoituksen yhteydessä*
- pohtia käytäntöjä, joita juristit ja lakiasiaintoimistot voivat ottaa käyttöön omalla lainkäyttöalueellaan ja juristikunnan asiaankuuluvien sääntöjen mukaisesti, jotta taataan ammatin korkeimpien eettisten normien ylläpitäminen*
- tunnistaa ongelman, joka voi syntyä tulkittaessa erityissäännöksiä hypoteettisten ja todellisten tapausten valossa, ottaen huomioon erityisesti liikesuhteiden jatkuvuus asiakkaiden kanssa ja muut näkökohdat.*

Ennen koulutusoppaiden laatimista kumppanikonsortio toteutti kyselyn, jossa tiedusteltiin kunkin jäsenvaltion nykykäytäntöjä rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaa koskevia EU:n tason sääntöjä käsittelevän juristeille suunnatun koulutuksen osalta. Sen jälkeen se laati kyselyyn saamiensa vastausten perusteella koulutustarpeiden arvioinnin ja koulutusstrategian. Kyselyn täyttivät kaikki 27 CCBE:n EU:ssa sijaitsevaa jäsenliittoa sekä Yhdistynyt kuningaskunta.

Palautetaan aluksi mieliin [rahanpesunvastaisten direktiivien tausta](#) juristien kannalta. Rahanpesu ja terrorismin rahoitus muodostavat vakavan uhkan elämälle ja yhteiskunnalle. Ne aiheuttavat väkivaltaa, lisäävät muuta rikollista toimintaa sekä uhkaavat oikeusvaltion perustaa. Kun otetaan huomioon juristin asema yhteiskunnassa sekä sen luonteesta johtuvat ammatilliset ja muut velvoitteet ja normit, juristien on aina toimittava rehellisesti ja noudatettava oikeusvaltioperiaatetta eivätkä he saa osallistua rikolliseen toimintaan. Tämä tarkoittaa, että juristien on oltava koko ajan tietoisia uhkasta, joka liittyy siihen, että rikolliset pyrkivät käyttämään juristien palveluja väärin rahanpesuun ja terrorismin rahoitukseen liittyvässä toiminnassa.

Juristien ja lakiasiantuntijoiden on oltava tietoisia seuraavista lähteistä aiheutuvista rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaan liittyvistä velvoitteistaan ja noudatettava niitä:

- (i) juristien olennaiset eettiset periaatteet, mukaan lukien perustavanlaatuinen velvoite olla tukematta rikollista toimintaa tai avustamatta siinä, sekä samojen periaatteiden mukaiset kansalliset lait
- (ii) EU:n lainsäädännöt vaatimukset.

Kaikkien EU:ssa toimivien juristien on oltava tietoisia ja pysyvävä ajan tasalla sovellettavista oikeudellisista ja eettisistä velvoitteista sekä riskeistä, jotka ovat merkityksellisiä heidän toimialansa ja asiakkaidensa kannalta. Tämä on erityisen tärkeää, koska rikollisten harjoittama rahanpesuun ja terrorismin rahoitukseen liittyvä toiminta kehittyi nopeasti ja koko ajan yhä monimutkaisempaan suuntaan. Tietoisuus, valppaus, varoitusmerkkien tunnistaminen ja varovaisuus ovat juristin parhaita apuvälineitä arvioitaessa tilanteita, jotka saattavat viitata rahanpesuun ja terrorismin rahoitukseen.

Tämän oppaan tarkoituksena on auttaa kouluttajia, jotka tarjoavat rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaa koskevaa koulutusta juristeille, ymmärtämään, miten tällainen koulutus suunnitellaan siten, että juristit ymmärtävät oikeudellisten ja eettisten velvoitteidensa koko laajuuden sekä heihin kohdistuvat riskit.

OPPAAN KÄYTTÖ

Kouluttajan opasta täydentää koulutukseen osallistujille suunnattu käyttäjän opas,

jossa esitetään rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaa koskeva EU:n tason säännöstö. Käyttäjän opasta olisi pidettävä perusmallina näitä sääntöjä käsittelevälle, juristeille suunnatulle koulutukselle. Sitä ei kuitenkaan ole tarkoitus noudattaa kaavamaisesti ja kyseenalaistamatta kaikissa koulutuksissa, koska niissä voi olla seuraavista tekijöistä johtuvia eroja:

- koulutettavien aiemmat tiedot ja kokemus
- koulutettavien alttius tietyille rahanpesun ja terrorismin rahoituksen riskeille

- koulutuksen kesto (pitkässä koulutuksessa kunkin aihepiirin sisältöä voidaan käsitellä laajemmin)
- se, onko kyseessä yleinen, koko aihepiirin kattava koulutus vai nimenomaisesti yhtä tiettyä aihepiirin osa-aluetta käsittelevä koulutus.

Käyttäjän opasta olisi toisin sanoen pidettävä lähtökohtana koulutukselle, joissa noudatetaan oppaan ohjelmaa.

Oppimistavoitteet

Ennen kouluttajan ja käyttäjän oppaiden laatimista analysoitiin EU:ssa toimivien juristien koulutustarpeita sekä suoritettiin koulutustarpeiden arviointi. Koulutustarpeiden arviointi olisi otettava huomioon myös valmisteltaessa koulutusta käyttäjän oppaan sisällön perusteella. Koulutustarpeiden arvioinnissa määritetään oppimistulokset taitojen, tietojen ja osaamisen osalta, ja sitä on käytetty tämän kouluttajan oppaan perustana.

Koulutustarpeiden arvioinnin tuloksissa korostui, että juristit toivovat erityisesti käytännönläheistä, esimerkkitapauksiin ja parhaisiin käytäntöihin keskittyvää koulutusta. Juristin ammatin harjoittamisen arkisiin vaatimuksiin ja realiteetteihin pohjautuvalle koulutukselle on tarvetta. Kussakin koulutuksessa on pyrittävä löytämään tasapaino toisaalta rahanpesua ja terrorismin rahoituksen torjuntaa koskevien sääntöjen asiasisällön opettamisen ja toisaalta sellaisten esimerkkien antamisen välillä, jotka tuovat koulutuksen lähemmäs juristien käytännön toimintaa.

Käyttäjän opas ei sisällä esimerkkitapauksia, mutta kouluttajia kehoitetaan tutustumaan CCBE:n, kansainvälisen asianajajaliiton (IBA) ja Yhdysvaltojen asianajajaliiton (ABA) vuonna 2014 julkaisemaan oppaaseen ”[A lawyer’s guide to detecting and preventing money laundering](#)”, jonka sivuilla 39–46 on esimerkkitapauksia. Tätä käsitellään tarkemmin jäljempänä kohdassa ”Esimerkkitaupukset”.

Edellä mainitussa CCBE:n, IBA:n ja ABA:n julkaisussa sekä toisessa hyödyllisessä, rahanpesuvastaisen toimintaryhmän (FAFT) vuonna 2019 julkaisemassa oppaassa ”[Guidance for a risk-based approach for legal professionals](#)” on myös pitkä luettelo riskeistä. Riskit jaetaan perinteisesti kolmeen luokkaan:

- asiakkaaseen kytkeytyvä riski
- liiketoimeen kytkeytyvä riski
- maantieteellinen riski.

Rahanpesuvastaisen direktiivin liitteessä III on ei-tyhjentävä luettelo mahdollisesti suuremman riskin osatekijöistä ja näyttötyypeistä, jotka liittyvät näihin kolmeen luokkaan. Riskeistä annetaan lisäksi kattavia esimerkkejä kahdessa edellä mainitussa julkaisussa (CCBE:n, IBA:n ja ABA:n julkaiseman oppaan sivuilla 28–38 ja FATF:n julkaiseman oppaan sivuilla 27–43). Niissä on runsaasti esimerkkitapauksia ja parhaita käytäntöjä, jotka voivat toimia käytännön esimerkkeinä

koulutukseen osallistuville juristeille. Jäljempänä olevassa osiossa ”Esimerkkitapaukset” on lisätietoa siitä, miten näitä kahta julkaisua voidaan käyttää koulutuksessa.

Koulutustarpeiden arvioinnissa määritettiin myös osa-alueita, joilla juristit useimpien lakimies- ja asianajajaliittojen vastaajien mielestä erityisesti tarvitsevat koulutusta. Näitä osa-alueita ovat seuraavat:

- (1) miten pitkälle juristien on mentävä selvittääkseen asiakkaan varojen alkuperän
- (2) miten tehdä rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunnan riskiarvio itsestään joko juristina tai lakiasiantoimistona sekä oikeusalaan kohdistuvat rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunnan riskit ja haavoittuvuudet
- (3) millainen on yleisen tietosuoja-asetuksen ja rahanpesun torjuntaa koskevien sääntöjen välinen vuorovaikutus
- (4) miten pienet, vähäresurssiset yritykset voivat täyttää rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaa koskevat velvoitteensa tehokkaasti
- (5) miten suhtautua siihen, että eri jäsenvaltioissa on erilaisia rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaa koskevia sääntöjä
- (6) mitkä ovat rikosta, riskiarvioita ja ilmoitusvelvollisuutta koskevan tiedon osatekijät (eli minkä tasoista tietoa edellytetään)
- (7) miten erityyppiset asiakkaat, kuten yksityishenkilöt, erityyppiset yhtiöt ja trustit, tunnistetaan
- (8) mitä erityiskysymyksiä liittyy tosiasialliseen omistajaan ja edunsaajaan
- (9) miten pitkälti juristit voivat luottaa muilta ilmoitusvelvollisilta saatuihin tietoihin.

Myös nämä otsikot on tarkoitettu kouluttajien tueksi koulutuksen valmistelussa. Moniin näistä kysymyksistä vastataan käyttäjän oppaassa niitä koskevien otsikkojen alla. Tietyt näkökohdat saattavat olla tärkeämpiä yhdellä lainkäyttöalueella kuin toisella.

Menetelmät

Jokaisessa koulutuksessa tarvitaan omanlaisiaan menetelmiä. Itse lainsäädäntöä käsittelevä koulutus saattaa esimerkiksi edellyttää perinteistä luentomenetelmää, jonka tukena käytetään kalvoja ja muistiinpanoja. Käytännön puolta, myös esimerkkitapauksia, voi olla parempi käydä läpi pienissä työpajoissa tai pienryhmissä harjoitusten avulla.

KOULUTUKSEN TOIMIVUUS

Hyvän koulutuksen yleisperiaatteet pätevät myös juristeille suunnattuun rahanpesun torjuntaa käsittelevään koulutukseen.

Rahanpesun torjuntaa käsittelevässä koulutuksessa olisi kuitenkin otettava huomioon seuraavat erityiset periaatteet:

- (1) Koulutukseen tulevilla juristeilla voi olla keskenään eritasoiset tiedot ja odotukset. On tärkeää olla alusta asti tietoinen siitä, mitä osallistujat jo tietävät. Osa juristeista saattaa esimerkiksi ajatella, että rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaa koskevat säännöt eivät koske heitä lainkaan, jolloin olisi käytävä läpi direktiivin soveltamisalan yksityiskohdat. Osalla taas saattaa olla vain vähän kokemusta rikosoikeudesta, jolloin ei kannata keskittyä siihen, minkälaisia rikoksia rahanpesuun ja terrorismin rahoitukseen liittyvien tosielämän esimerkkien taustalla on. Siksi on tärkeää arvioida heti koulutuksen alussa osallistujien tietojen tasoa vaikkapa kyselylomakkeella tai nopealla suullisella kyselytilaisuudella, jotta varmistetaan, että koulutus on merkityksellinen ja toimiva.
- (2) Eri näkökulmien tarjoamiseksi rahanpesun torjuntaa käsittelevään koulutukseen on hyödyllistä kutsua ulkopuolisia asiantuntijoita. Luonteva valinta on kutsua vieraaksi kansallisessa rahanpesun selvittelykeskuksessa epäilyttäviä liiketoimia koskevia ilmoituksia käsittelevä henkilö, koska hän voi kertoa erilaisista vastaansa tulleista tapauksista. On tärkeää painottaa rahanpesun selvittelykeskuksen edustajalle, että hänen pitäisi käsitellä esityksessään paitsi juristeja koskevia esimerkkejä myös juristeihin sovellettavia erityisiä rahanpesun torjuntaa koskevia sääntöjä, jotta hänen esityksestään olisi hyötyä.
- (3) Rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaa koskeva lainsäädäntö on lainsäädännön ala, jolla asianmukaisten menettelyjen noudattamatta jättäminen saattaa johtaa siihen, että juristiin kohdistuu rikosoikeudellisia ja muita vastuita, toisin kuin useimmilla muilla juristin ammatillisen toiminnan osa-alueilla. Siksi on tärkeää, että koulutukseen osallistuvat saavat selkeän käsityksen sääntöjen tärkeydestä ja siitä, miten niiden noudattamatta jättämisen seurauksena saattaa joutua vastuuseen ja menettää maineensa (ja mahdollisesti toimeentulonsa, jos asia on vakava).
- (4) Kuten kaikkialla tässä oppaassa korostetaan, juristit kertovat oppivansa parhaiten tosielämän esimerkkien kautta. Kaikkia puhujia olisi siksi pyydettyävä antamaan mahdollisimman paljon tällaisia esimerkkejä, erityisesti koska rahanpesunvastaisen direktiivin tärkeiden ilmaisujen merkitys ei ole aina itsestään selvä. On myös mahdollista järjestää koulutustilaisuus, jossa käsitellään vain yhtä tai muutamaa esimerkkitapausta. Tästä annetaan lisäohjeita jäljempänä kohdassa ”Esimerkkitapaukset”. Lisäksi osallistujia olisi kannustettava esittämään kysymyksiä ja kouluttajaa tai kouluttajia ja osallistujia olisi rohkaistava keskinäiseen vuorovaikutukseen.

- (5) Usein koulutuksen valmistelusta vastaavat henkilöt, jotka ovat erikoistuneet kouluttamiseen yleensä ja jotka pitävät koulutuksia useista aihepiireistä, sillä asiantuntijoiden kouluttaminen on itsessään erikoisala. Rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaa käsittelevä koulutus poikkeaa kuitenkin yksinomaan aineellisen oikeuden kattavia aihepiirejä koskevasta koulutuksesta, koska rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunta kattaa sekä aineellisen oikeuden että menettelyt, jotka on sisällytettävä lakiasiantuimiston toimintaan. Lisäksi sääntöjen noudattamatta jättäminen saattaa johtaa vakaviin, juristeihin itseensä kohdistuviin seuraamuksiin, vakavissa tapauksissa myös asianajokieltoon. Näin ollen seuraamukset ovat vakavampia kuin tavallisemmassa laiminlyöntitapauksessa, joka seuraisi aineellista aihepiiriä koskevan koulutuksen puutteesta. Nämä seikat on tärkeää pitää mielessä koulutusta laadittaessa. Onkin suositeltavaa, että yleiskouluttaja suunnittelee koulutusohjelman yhdessä rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaa koskevien sääntöjen asiantuntijan kanssa. Näin varmistetaan, että aihepiirit katetaan asianmukaisesti.

LÄHDEAINEISTOT

Kuten edellä on jo mainittu, rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunnasta on julkaistu hyödyllisiä oppaita juristeille. Niitä on käytetty käyttäjän oppaan laatimisessa, ja niistä on lainauksia myös tämän kouluttajan oppaan edellisissä kohdissa. Kouluttajia suositellaan tutustumaan niihin lisäideoiden saamiseksi.

Kaksi tärkeintä opasta ovat

- (1) CCBE:n, IBA:n ja ABA:n vuonna 2014 julkaisema rahanpesun tunnistamista ja torjumista käsittelevä opas "[A lawyer's guide to detecting and preventing money laundering](#)"
- (2) FATF:n vuonna 2019 julkaisema riskiperusteista lähestymistapaa käsittelevä opas "[Guidance for a risk-based approach for legal professionals](#)".

Näitä kahta opasta ei kuitenkaan ole julkaistu nykyisen EU:n lainsäädännön toimintakehystä silmällä pitäen, vaan niiden kohdeyleisönä ovat juristit eri puolilla maailmaa ja niissä käsitellään keskeisiä periaatteita. Ensimmäisen oppaan julkaisusta on myös kulunut nyt jo joitakin vuosia, ja osa sen taustalla vaikuttavista olosuhteista on saattanut muuttua.

Lisäksi Legal Sector Affinity Group on julkaissut Yhdistyneessä kuningaskunnassa vuonna 2020 rahanpesun torjuntaa koskevan ohjeasiakirjan "[Anti-Money Laundering Guidance for the Legal Sector](#)". Se on julkaistu siirtymäkauden aikana ennen kuin Yhdistynyt kuningaskunta erosi EU:sta, ja se on yksi asianajajaliittojen julkaisemista oppaista. Omat oppaansa ovat julkaisseet EU:ssa myös muun muassa [Irlannin asianajajaliitto](#) ja [Alankomaiden asianajajaliitto](#).

Lisäksi olisi otettava huomioon joitakin tuomioistuinten päätöksiä. Kaksi EU-tasolla tärkeintä asiaa mainitaan ja esitellään lyhyesti käyttäjän oppaassa. Niissä annetut tuomiot ovat keskeisiä sen

kannalta, miten direktiivi sekä rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaa koskevat säännöt yleisemmin vaikuttavat yhteen oikeusalan ammatin keskeisistä arvoista eli salassapitovelvollisuuteen (jota kutsutaan myös muun muassa luottamuksellisuudeksi ja asianajosalaisuudeksi). Tämä aihepiiri tulee esiin useimmissa juristeille suunnatuissa rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaa koskevissa koulutuksissa, joten kouluttajia kehoitetaan tutustumaan seuraaviin tuomioihin:

- [Ordre des barreaux francophones et germanophone ym. v. Conseil des ministres](#) (asia C-305/05)
- [Michaud v. France](#) (hakemus nro 12323/11).

Kouluttajien olisi myös huomioitava, että rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaa käsitellään käyttäjän oppaassa ja edellä mainituissa päätöksissä EU:n tasolla. Rahanpesunvastainen direktiivi on pantu täytäntöön kansallisessa lainsäädännössä, ja siihen saattaa liittyä kansallisia tapauksia, jotka kouluttajan on tärkeä tietää ja ymmärtää.

On tärkeää, että juristi tuntee tarkan sanamuodon, jota käytetään hänen omalla kielellään laaditussa rahanpesunvastaisen direktiivin versiossa ja kansallisessa täytäntöönpanolainsäädännössä, sekä miten sanamuotoa yleensä tulkitaan. Kansallinen lainsäädäntö ja oikeuskäytäntö eivät voi poiketa direktiivissä säädetyistä EU:n laajuisesta normista, mutta jos ne poikkeavat siitä, sovelletaan direktiiviä. Sanojen merkityksen laajuudessa voi kuitenkin olla jonkin verran eroja jäsenvaltioiden välillä.

Lisäksi olisi pidettävä mielessä kansallisten riskiarvioiden konteksti ja sisällöt, koska rahanpesun riskien taustalla olevat olosuhteet ovat eri jäsenvaltioissa erilaiset. FATF ylläpitää [luetteloja kansallisista riskiarvioista](#).

ESIMERKKITAPAUKSET

Tässä kouluttajan oppaassa on mainittu useaan otteeseen kaksi opasta, joissa käsitellään juristien tehtäviä rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunnan yhteydessä. Kyseisissä julkaisuissa annetaan käytännön esimerkkejä juristin ammatin haavoittuvuudesta, kun on kyse tämän alan rikollisesta toiminnasta. Julkaisuissa ei käsitellä nimenomaisesti EU:n lainsäädännön mukaisia velvollisuuksia, vaan ne ovat yleisiä oppaita, jotka on tarkoitettu eri puolilla maailmaa toimivien juristien käyttöön. Tämä olisi pidettävä mielessä aineistoa hyödynnettäessä.

CCBE:n, IBA:n ja ABA:n vuonna 2014 julkaisema rahanpesun tunnistamista ja torjumista käsittelevä opas "A lawyer's guide to detecting and preventing money laundering", jäljempänä 'ensimmäinen opas', on tämän kouluttajan oppaan kannalta hyödyllisin, koska se sisältää sivulta 40 alkaen esimerkkitapauksia, joita voidaan käyttää koulutuksessa. Nimenomaisesti EU-yhteyksiin soveltuvia ratkaisuja voidaan korostaa, kun aineistosta keskustellaan osallistujien kanssa.

Opas sisältää monenlaisia esimerkkitapauksia, jotka on jaoteltu aihepiireittäin. Kunkin esimerkkitapauksen yhteydessä esitellään ensin tyypillisiä siihen liittyviä seikkoja. Seuraavaksi on luettelo varoitusmerkeistä, joita osallistujien olisi pidettävä silmällä. Esimerkkitapauksen lopuksi annetaan ”Mitä sinä voit tehdä?” -ratkaisu.

Seuraavassa on tyypillinen esimerkki:

Keskeytetyt liiketoimet ja varojen siirtäminen ilman siihen liittyvää oikeudellista työtä

Lakiasiantointimistoa lähestyi uusi asiakas, joka antoi tehtäväksi eräissä omaisuuserien ostoissa avustamisen. Asiakas oli yhteydessä toimiston nuorempaan juristiin, joka antoi asiakkaalle tämän pyynnöstä toimiston tilitiedot ennen asiakkaan tuntemisvelvollisuuden täyttämistä tai ennen toimeksiantosopimuksen tekemistä asiakkaan kanssa. Asiakas ei antanut lisäohjeita varojen talletuksen jälkeen. Seuraavaksi asiakas ilmoitti, ettei hän enää aikonutkaan ostaa kyseisiä omaisuuseriä, ja pyysi, että talletetut rahat maksettaisiin kolmannelle osapuolelle sen sijaan, että ne palautettaisiin hänen henkilökohtaiselle tililleen.

Varoitusmerkkejä

Liiketoimi keskeytetään, kun varat on vastaanotettu asiakastilille. Asiakas pyytää, että talletetut varat lähetetään kolmannelle osapuolelle sen sijaan, että ne palautettaisiin hänelle. Asiakas välttelee henkilökohtaista tapaamista ilman hyvää syytä.

Mitä sinä voit tehdä?

Älä anna asiakkaiden tallettaa varoja asiakastilille ennen kuin olet toteuttanut asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevat toimenpiteet, määrittänyt liiketoimen tarkoituksen ja varmistunut siitä, ettei varoihin liity rahanpesuriskejä. Vaihtoehtoisesti älä lähetä varoja kolmannelle osapuolelle, vaan palauta ne sen sijaan alkuperäiseen lähteeseen.

Molemmissa oppaissa eli edellä käsitellyssä ensimmäisessä oppaassa, josta esimerkkitapaus on peräisin, sekä FATF:n vuonna 2019 julkaisemassa riskiperusteista lähestymistapaa käsittelevässä oppaassa ”Guidance for a risk-based approach for legal professionals”, jäljempänä ’toinen opas’, on luetteloja varoitusmerkeistä, jotka tuovat käytännönläheisesti esiin juristin ammatin haavoittuvuuksia.

Seuraava tyypillinen varoitusmerkkejä koskeva luettelo on peräisin ensimmäisen oppaan luvusta IV, jossa käsitellään nimenomaisesti erilaisia varoitusmerkkejä:

Maksutapa

- *Omaisuuserä ostetaan käteisellä, ja sitä käytetään sen jälkeen nopeasti lainan vakuutena.*

Seuraaville seikoille ei ole perusteltua selitystä:

- *määritetty takaisinmaksuaika on epätavallisen lyhyt*

- *lainat maksetaan toistuvasti huomattavan paljon ennen alun perin sovittua erääntymispäivää*
- *rahoituksen antaa muu lainanantaja (joko luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö) kuin luottolaitos.*

Seuraavat esimerkit ovat peräisin toisen oppaan liitteessä 5 olevasta varoittavia merkkejä koskevasta osiosta ("Examples of Red flags highlighting suspicious activities or transactions for legal professionals"):

l) Liiketoimessa käytetty vakuus sijaitsee tällä hetkellä suuririskisessä maassa.

m) Hiljattain perustetun yrityksen pääoma on kasvanut merkittävästi tai samaan yritykseen suoritetaan lyhyessä ajassa useita peräkkäisiä maksuja ilman loogista selitystä.

n) Sellaisesta ulkomaasta peräisin olevan pääoman määrä on kasvanut, jolla joko ei ole suhdetta yritykseen tai joka on suuririskinen.

o) Yritykseen tehdään pääoma- tai apporttisijoitus, joka on suhteettoman suuri verrattuna toteuttavan yrityksen liiketoimintaan, kokoon tai markkina-arvoon, ilman loogista selitystä.

Nämä esimerkit on tuotu esiin, sillä ne osoittavat, että vaikka kouluttaja ei käyttäisi ensimmäiseen oppaaseen sisältyviä esimerkkitapauksia, molemmissa oppaissa käsitellään käytännönläheisiä varoitusmerkkejä, joiden perusteella voidaan helposti laatia muita esimerkkitapauksia. Kuten edellä on todettu, kokemus osoittaa, että mitä käytännönläheisempää koulutus on, sitä helpompi osallistujien on omaksua asia.